אִילֵימָא – אם נאמר שהשליח שאינו יכול לומר כן, הוא חֵרֵשׁ – אינו שומע ואינו מדבר, **חֵרֵשׁ בַּר אִיתְוֵי גִּיטָּא הוּא** – וכי חרש ראוי להביא את הגט, **וְהָתְנַן** לקמן (כג.) **הַכֹּל כְּשֵׁרִים לְהָבִיא אֶת הַגֵּט חוּץ מֵחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן מפני שאין בהם דעת ואין הם יכולים להיעשות שליחים. וְאָמַר רַב יוֹסֵף, הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן כְּגוֹן שֶׁנָּתַנוּ לָהּ – השליח נתן לאשה את הגט כְּשֶׁהוּא פִּקֵּחַ – שומע ומדבר וְלֹא הִסְפִּיק לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם עַד שֶׁנִּתְחָרֵשׁ, וכיון שעכשיו אינו יכול לומר, לכן מספיק שיקיימו את החתימות. וּלְרָבָא** שטעם התקנה משום קיום הגט, **נִיחָא** – מובנת המשנה, שכאשר השליח לא יכול לומר, מקיימים את הגט על ידי שני עדים. אבל **לְרַבָּה**, שטעם התקנה מפני שאין בקיאים לשמה, **קַשְׁיָא** – מה יועיל קיום החתימות הלא יש חשש שהגט נכתב שלא לשמה. מתרצת הגמרא, **הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן** – המשנה מדברת **לְאַחַר שֶׁלָּמְדוּ** בני מדינת הים שצריך לכתוב את הגט לשמה.

מקשה הגמרא, **אִי הָכִי יָכוֹל נַמִּי** – גם כשהשליח יכול לדבר, לא נצריכנו לומר 'בפני נכתב' אם אפשר לקיים את הגט על ידי שני עדים. מתרצת הגמרא, **גְּזֵירָה שֶׁמָּא יַחֲזוֹר דָּבָר לְקִלְקוּלוֹ** – חכמים גזרו שמא יבואו זמנים שבני מדינת הים יחזרו וישכחו שצריך לכתוב גט לשמה, ולפיכך השאירו את תקנת האמירה גם לאחר שלמדו.

שואלת הגמרא, **אִי הָכִי אֵינוֹ יָכוֹל נַמִּי** – אם חכמים השאירו את התקנה, מדוע אם השליח אינו יכול לדבר, לא פסלו את הגט. משיבה הגמרא, מקרה כזה ששליח בשעת הנתינה היה **פִּקֵּחַ** – שומע ומדבר, ותוך כדי דיבור של אחר נתינת הגט **נֶחְרַשׁ**, הוא **מֵילְתָא דִּלְא שְׁכִיחָא** – דבר שאינו מצוי, **וּמֵילְתָא דִּלְא שְׁכִיחָא לֹא גָּזוּר בָּהּ רַבָּנָן.**

שואלת הגמרא, **וְהָא אִשָּׁה דִּלְא שְׁכִיחָא** – הלא גם מקרה שאשה תביא את גיטה בעצמה ממדינת הים בתורת שליח, אינו שכיח, **וְתָנַן** – שנינו במשנה (להלן כג:) **הָאִשָּׁה עַצְמָהּ מְבִיאָה גִּיטָּהּ וּבִלְבָד שֶׁצְּרִיכָה לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם**, ומוכח שחכמים לא חילקו בתקנתם, **וְהַתקנה** קיימת גם במקרים שאינם שכיחים. משיבה הגמרא, **שֶׁלֹּא תַּחֲלוֹק בִּשְׁלִיחוּת** – חכמים לא רצו לחלק בין שליח לשליח, ואם השליח יכול לדבר, אף במקרה שאינו שכיח תקנו חכמים שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם.

שואלת הגמרא, **אִי הָכִי** – אם כך שחכמים לא חילקו בשליחות, **בַּעַל נַמִּי** – גם בעל שמביא גט בעצמו ממדינת הים יהיה צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם, **אַלְמָה תַּנְיָא** – מדוע שנינו בברייתא, **הוּא עַצְמוֹ שֶׁהֵבִיא גִּיטּוֹ אֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם.** עונה הגמרא, **מַתְנִיתִין מַאי אָמוּר רַבָּנַן** – מה הטעם שחכמים אמרו **שֶׁצְּרִיכָה לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם, דְּיִלְמָא אָתֵי בַּעַל מֵעֶרְעַר וּפָסֵיל לֵיהּ** – שמא אחרי נתינת הגט לאשה יבוא הבעל ויערער שהגט לא נכתב לשמה, **הַשְׁתָּא מִינְקָט נָקֵיט לֵיהּ בִּידֵיהּ** – עכשיו שהוא תופס הגט בידו ומביא אותו, **וְעַרְעוּרֵי קָא מְעַרְעַר עֲלֵיהּ** – וכי נחשוש שאחר כך יערער על כשרותו.

הגמרא מוסיפה להקשות על רבה: **תָּא שְׁמַע, הַמֵּבִיא גֵּט מִמְּדִינַת הַיָּם וְנָתְנוּ לָהּ וְלֹא אָמַר לָהּ בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם, אִם נִתְקַיְּימוּ בְּחוֹתְמָיו** – אם העידו שני עדים שחתימות העדים בגט אינם מזויפות, הגט **כָּשֵׁר, וְאִם לָאו** – שלא קיימו את החתימות, הגט **פָּסוּל. הֲוֵי** אומר, **לֹא הוּצְרְכוּ** שליחי הגט **לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם** כדי **לְהַחְמִיר עָלֶיהָ** ולומר שלא די בקיום החתימות, **אֶלָּא לְהָקֵל עָלֶיהָ**, שלא תצטרך לחזר אחרי עדי קיום. **לְרָבָא נִיחָא**, שהרי דברי הברייתא מתאימים עם שיטתו שטעם התקנה בגלל חשש שהגט מזויף, אבל **לְרַבָּה** שהתקנה היתה מחשש שהגט נכתב שלא לשמה, **קַשְׁיָא** מדוע די בקיום החתימות, הלא בכך אין ראיה שהגט נכתב לשמה. מתרצת הגמרא, **הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן לְאַחַר שֶׁלָּמְדוּ** בני מדינת הים שצריך לכתוב את הגט לשמה.

שואלת הגמרא, **וְהָאָמְרַתְּ** – והרי אמרנו לעיל שגם אחרי שלמדו השאירו חכמים את התקנה על מקומה, **גְּזֵירָה שֶׁמָּא יַחֲזוֹר הַדָּבָר לְקִלְקוּלוֹ**. עונה הגמרא, הברייתא מדברת **כְּשֶׁנִּיסֶּת** – כשהאשה הספיקה בינתיים להינשא לאחר, אף שלא עשו כפי התקנה לא הקפידו חכמים להוציאה מבעלה משום כך, אלא די בזה שיקיימו את הגט, ונדע שהגט אינו מזויף.

שואלת הגמרא, **אִי הָכִי** – אם כך שרק כשניסת לא פסלו חכמים הגט, איך שנינו בברייתא, **הֲוֵי** אומר, **שֶׁלֹּא הוּצְרְכוּ לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם לְהַחְמִיר עָלֶיהָ אֶלָּא לְהָקֵל עָלֶיהָ**, הרי קודם **נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם לְהַחְמִיר עָלֶיהָ אֶלָּא לְהָקֵל עָלֶיהָ**, הרי קודם שניסת כן החמירו עליה, שאפילו אם קיימו את הגט צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם, כיון שחוששים שמא יחזור דבר לקלקולו, ורק **מִשּׁוּם דִּנִיסַּת הוּא** שהקילו. עונה הגמרא, **הָכִי קָאָמַר, וְכִי תֵּימָא** שיש **לְהַחְמִיר עָלָהּ, וְלַפָּקְּהּ** – ולהוציאה מבעלה מחמת שלא קיימו את תקנת חכמים, **הֲוֵי** אומר **שֶׁלֹּא הוּצְרְכוּ לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם לְהַחְמִיר עָלֶיהָ, אֶלָּא לְהָקֵל עָלֶיהָ** קודם שנישאת שלא תצטרך להביא עדים שהגט נכתב לשמה.

הזמנים לאחר שלמדו בני מדינת הים שצריך לכתוב לשמה. ורב הונא השיב שלאחר שלמדו נתבטלה תקנת האמירה.

מקשה הגמרא, **אִי הָכִי חַד נַמִּי** – אם כך שמדובר לאחר שלמדו, מדוע שליח אחד שמביא גט צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם. מתרצת הגמרא, **גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַחֲזוֹר דָּבָר לְקִלְקוּלוֹ** – חכמים חששו שמא יחזור המצב שהיה מלפנים, ולא ידעו בני מדינת הים שצריך לכתוב גט לשמה, ולפיכך השאירו את התקנה על מקומה.

שואלת הגמרא, **אִי הָכִי בֵּי תְּרֵי נַמִּי** – אם כך שהתקנה קיימת, גם שנים שהביאו גט יצטרכו לומר בפנינו נכתב ובפנינו נחתם. עונה הגמרא, **בֵּי תְּרֵי דְּמֵיתִי גִּיטָּא** – שנים שמביאים גט, הוא **מֵילְתָא דִּלְא שְׁכִיחָא וּמֵילְתָא דִּלְא שְׁכִיחָא לֹא גָּזוּר בָּהּ רַבָּנַן** – חכמים לא גזרו גזירתם במקרים שאינם מצויים. שואלת הגמרא, **וְהָא אִשָּׁה דִּלְא שְׁכִיחָא** – הלא גם מקרה שאשה תביא את גיטה בעצמה ממדינת הים בתורת שליח הוא לא שכיח, **וְתָנַן, הָאִשָּׁה עַצְמָהּ מְבִיאָה גִּיטָּהּ וּבִלְבָד שֶׁהִיא עַצְמָהּ צְרִיכָה לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם**, ומוכח שהתקנה קיימת גם במקרים שאינם שכיחים. עונה הגמרא, **שֶׁלֹּא תַּחֲלוֹק בִּשְׁלִיחוּת** – חכמים לא רצו לחלק בין שליח לשליח, ואף במקרה שאינו שכיח תקנו שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם, כדי שלא יטעו ויפטרו את השליח מלומר כן גם במקרה שכיח. אבל בשני שליחים לא תקנו שיאמרו כן, ולא חששו שיטעו בינם לבין שליח אחד.

שואלת הגמרא, **אִי הָכִי** – אם כך שחכמים לא חילקו בין שליח לשליח, **בַּעַל נַמִּי** – גם בעל שמביא גט ממדינת הים צריך היה לומר בפני נכתב ובפני נחתם, **אַלְמָה תַּנְיָא** – מדוע שנינו בברייתא, **הוּא עַצְמוֹ שֶׁהֵבִיא גִּיטּוֹ אֵינוֹ צָרִיךְ לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם.** עונה הגמרא, **מַתְנִיתִין מַאי אָמוּר רַבָּנַן** – מה הטעם שחכמים אמרו **שֶׁצְּרִיכָה לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם, דְּיִלְמָא אָתֵי בַּעַל מֵעֶרְעַר וּפָסֵיל לֵיהּ** – שמא אחרי נתינת הגט לאשה יבוא הבעל ויערער שהגט לא נכתב לשמה, **הַשְׁתָּא מִינְקָט נָקֵיט לֵיהּ בִּידֵיהּ** – עכשיו שהוא תופס הגט בידו ומביא אותו, **וְעַרְעוּרֵי קָא מְעַרְעַר עֲלֵיהּ** – וכי נחשוש שאחר כך יערער על כשרותו.

הגמרא מוסיפה להקשות על רבה: **תָּא שְׁמַע, הַמֵּבִיא גֵּט מִמְּדִינַת הַיָּם וְנָתְנוּ לָהּ וְלֹא אָמַר לָהּ בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם, אִם נִתְקַיְּימוּ בְּחוֹתְמָיו** – אם העידו שני עדים שחתימות העדים בגט אינם מזויפות, הגט **כָּשֵׁר, וְאִם לָאו** – שלא קיימו את החתימות, הגט **פָּסוּל. הֲוֵי** אומר, **לֹא הוּצְרְכוּ** שליחי הגט **לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם** כדי **לְהַחְמִיר עָלֶיהָ** ולומר שלא די בקיום החתימות, **אֶלָּא לְהָקֵל עָלֶיהָ**, שלא תצטרך לחזר אחרי עדי קיום. **לְרָבָא נִיחָא**, שהרי דברי הברייתא מתאימים עם שיטתו שטעם התקנה בגלל חשש שהגט מזויף, אבל **לְרַבָּה** שהתקנה היתה מחשש שהגט נכתב שלא לשמה, **קַשְׁיָא** מדוע די בקיום החתימות, הלא בכך אין ראיה שהגט נכתב לשמה. מתרצת הגמרא, **הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן לְאַחַר שֶׁלָּמְדוּ** בני מדינת הים שצריך לכתוב את הגט לשמה.

שואלת הגמרא, **וְהָאָמְרַתְּ** – והרי אמרנו לעיל שגם אחרי שלמדו השאירו חכמים את התקנה על מקומה, **גְּזֵירָה שֶׁמָּא יַחֲזוֹר הַדָּבָר לְקִלְקוּלוֹ**. עונה הגמרא, הברייתא מדברת **כְּשֶׁנִּיסֶּת** – כשהאשה הספיקה בינתיים להינשא לאחר, אף שלא עשו כפי התקנה לא הקפידו חכמים להוציאה מבעלה משום כך, אלא די בזה שיקיימו את הגט, ונדע שהגט אינו מזויף.

שואלת הגמרא, **אִי הָכִי** – אם כך שרק כשניסת לא פסלו חכמים הגט, איך שנינו בברייתא, **הֲוֵי** אומר, **שֶׁלֹּא הוּצְרְכוּ לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם לְהַחְמִיר עָלֶיהָ אֶלָּא לְהָקֵל עָלֶיהָ**, הרי קודם **נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם לְהַחְמִיר עָלֶיהָ אֶלָּא לְהָקֵל עָלֶיהָ**, הרי קודם שניסת כן החמירו עליה, שאפילו אם קיימו את הגט צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם, כיון שחוששים שמא יחזור דבר לקלקולו, ורק **מִשּׁוּם דִּנִיסַּת הוּא** שהקילו. עונה הגמרא, **הָכִי קָאָמַר, וְכִי תֵּימָא** שיש **לְהַחְמִיר עָלָהּ, וְלַפָּקְּהּ** – ולהוציאה מבעלה מחמת שלא קיימו את תקנת חכמים, **הֲוֵי** אומר **שֶׁלֹּא הוּצְרְכוּ לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם לְהַחְמִיר עָלֶיהָ, אֶלָּא לְהָקֵל עָלֶיהָ** קודם שנישאת שלא תצטרך להביא עדים שהגט נכתב לשמה.

והסיבה שלא החמירו עליה להוציאה מבעלה, שהרי **סַעֲמָא מַאי** – מה הטעם שתקנו לומר בפני נכתב ובפני נחתם קודם שנישאת, **דִּילְמָא אָתֵי** – שמא יבוא **הַבַּעַל וּמְעָרְעֵר** על כשרות הגט **וּפָסֵיל לֵיהּ** בטענה שנכתב שלא לשמה, **הַשְׁתָּא בַּעַל לֹא קָא מְעָרְעֵר** – עתה שעדיין הבעל לא ערער, **אֲנַן נֵיקוּם וְנְעָרְעֵר עָלָּהּ** – וכי אנחנו נערער מעצמינו את כשרות הגט.

אומרת הגמרא, שרבה ורבא חולקים **בְּפֻלּוּגְתָּא** [–במחלוקת] **דְּרַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי**, שקדמו להם. **חַד אָמַר**, שהטעם שצריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם, הוא **לְפִי שֶׁאֵין בְּקִיאִין לִשְׁמָהּ**, **וְחַד אָמַר לְפִי שֶׁאֵין עֵדִים מְצוּיִין לְקַיְּימוֹ**, ולא נמסר מה אמר כל אחד מהם.

תִּסְתַּיֵּים – אפשר להוכיח מהמעשה דלהלן, **דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי הוּא דְּאָמַר לְפִי שֶׁאֵין בְּקִיאִין לִשְׁמָהּ**. **דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר אַבָּא אֲיִיתֵי גִּיטָּא** – הביא גט ממדינת הים **לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, וְאָמַר לֵיהּ** רבי שמעון בר אבא לרבי יהושע בן לוי, **צְרִיכְנָא לְמֵימַר** – האם צריך אני לומר **בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם אוֹ לֹא, אָמַר לֵיהּ** רבי יהושע בן לוי: **לֹא צְרִיכָתְּ** – אינך צריך לומר, **לֹא אָמְרוּ** חכמים לומר כן, **אֶלָּא בְּדוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים שֶׁאֵין בְּקִיאִין לִשְׁמָהּ, אֲבָל בְּדוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים דִּבְקִיאִין לִשְׁמָהּ לֹא. תִּסְתַּיֵּים** – תלמד מכאן שרבי יהושע בן לוי הוא זה שאמר שהטעם במשנה הוא לפי שאין בקיאים לשמה.

מקשה הגמרא, **וְתִסְבְּרָא** – וכי אתה סבור שרבי שמעון בר אבא היה שליח לבדו, **וְהָא רַבָּה אִית לֵיהּ דְּרָבָא** – והרי הוכחנו לעיל (ה:) שרבה מודה לרבא שיש צורך גם בקיום הגט, ואם היה לבדו אין הוא מועיל לקיום הגט. **וְעוֹד הָא אֲמַרִינַן** – הרי אמרנו שגם לפי רבה אחרי שלמדו, עדיין קיימת התקנה **שָׁמָא יַחֲזוֹר דָּבָר לְקִלְקוּלוֹ**, ואם רבי שמעון בר אבא היה שליח לבדו, למה אמר רבי יהושע בן לוי שאין צריך לומר. **אֶלָּא** בודאי **רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר אַבָּא** לא היה לבדו, **וְאִינִישׁ אַחֲרִינָא הֲוָה בַּהֲדֵיהּ** – ואדם נוסף היה עמו, ולעיל למדנו ששנים שהביאו גט ממדינת הים לאחר שלמדו, אין צריכים לומר בפני נכתב ובפני נחתם, **וְהָא דְּלָא חָשִׁישׁ לֵיהּ** – והטעם שלא הזכירו את אותו אדם, **מְשׁוּם כְּבוֹדוֹ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן** בר אבא, שלא יהיה נראה כאילו הם שוים בערכם: הגמרא דנה בשליח שמביא גט, בפני כמה אנשים הוא צריך לתת את הגט לאשה: **אִיתְּמַר, בְּפָנַי** – **כַּמָּה נוֹתְנוּ לָהּ** השליח, **רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי חֲנִינָא** נחלקו בדבר, **חַד אָמַר** – אחד מהם אמר, שצריך לתת את הגט **בִּפְנֵי שְׁנַיִם, וְחַד אָמַר** – ואחד אמר שיש לתתו **בִּפְנֵי שִׁלְשָׁה**.

תִּסְתַּיֵּים – אפשר להוכיח מהמעשה דלהלן **דְּרַבִּי יוֹחָנָן הוּא דְּאָמַר בִּפְנֵי שְׁנַיִם**. **דְּרַבִּין בַּר רַב חִסְדָּא אֲיִיתֵי גִּיטָּא** – הביא גט ממדינת הים **לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן, וְאָמַר לֵיהּ** רבי יוחנן **זִיל הַב לָהּ בְּאַפֵּי תְּרֵי** – לך תן את הגט לאשה בפני שנים **וְאֵימָא לְהוּ** – ותאמר **לְהֶם בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם. תִּסְתַּיֵּים** – הרי לנו ראיה גמורה שרבי יוחנן הוא זה שאמר שדי לתת את הגט בפני שנים.

הגמרא מנסה לתלות את מחלוקתם של רבי יוחנן ורבי חנינא, במחלוקת רבה ורבא: **לֵימָא בְּהָא קָמִיפַּלְגִי** – אולי נאמר שבזה חולקים רבי יוחנן ורבי חנינא, **דְּמַאן דְּאָמַר בִּפְנֵי שְׁנַיִם** – רבי יוחנן שאמר לתת את הגט בפני שנים, **קָסָבַר**, שתקנת האמירה היא, **לְפִי שֶׁאֵין בְּקִיאִין לִשְׁמָהּ**, ולפיכך אין צריך בית דין, אלא די בשני עדים שיעידו שהשליח אמר בפני נכתב ובפני נחתם. **וּמַאן דְּאָמַר** – ורבי חנינא שאמר שצריך לתת את הגט **בִּפְנֵי שְׁלָשָׁה, קָסָבַר**, שטעם האמירה הוא **לְפִי שֶׁאֵין עֵדִים מְצוּיִין לְקַיְּימוֹ**, ובכין שאמירת השליח הינה קיום הגט, צריך לזה שלשה דיינים.

מקשה הגמרא, **וְתִסְבְּרָא** – וכי אתה סבור שכך אפשר לבאר את מחלוקת רבי יוחנן ורבי חנינא, **הָא** – הרי במחלוקת הקודמת הוכחנו שרבי יהושע בן לוי סובר שאמירת השליח היא בגלל שלא בקיאים לשמה, ותדייק **מִדְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי** – שאם רבי יהושע בן לוי **אָמַר לְפִי שֶׁאֵין בְּקִיאִין לִשְׁמָהּ**, על כרחך **רַבִּי יוֹחָנָן** שהוא החולק על רבי יהושע בן לוי **אָמַר לְפִי שֶׁאֵין עֵדִים מְצוּיִין לְקַיְּימוֹ**, ואם התקנה היא משום קיום ודאי שצריך לתת את הגט בפני שלשה, **וְאִילּוּ הָכָא הֵיכִי קָאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן** שהשליח נותן את הגט **בִּפְנֵי שְׁנַיִם. וְעוֹד** סיבה שלא יתכן שזוהו טעמו של רבי יוחנן, **הָא** אמרנו **לְעִיל שַׁרְבָה אִית לֵיהּ דְּרָבָא**, וגם הוא מודה שצריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם בגלל קיום הגט ואם כן לכולי עלמא יהיה צריך שלשה כדין קיום שטרות.

אֶלָּא דְּכוּלֵּי עָלְמָא – גם לדעת רבי יוחנן וגם לדעת רבי חנינא, **בְּעֵינָן עֵדִים מְצוּיִין לְקַיְּימוֹ, וְהָכָא בְּשָׁלִיחַ נַעֲשֶׂה עֵד וְעֵד נַעֲשֶׂה דַּיָּין קָמִיפַּלְגִי.** כלומר, מחלוקתם היא, האם כשם ששליח שמביא גט יכול להעיד על שליחותו ולומר בפני נכתב ובפני נחתם, יכול הוא גם להיימנות על הדיינים שמקבלים את עדותו. **מַאן דְּאָמַר בִּפְנֵי שְׁנַיִם** – רבי יוחנן שאמר שצריך ליתנו לה בפני שנים, **קָסָבַר שְׁשָׁלִיחַ נַעֲשֶׂה עֵד וְעֵד נַעֲשֶׂה דַּיָּין**, כלומר, כשם ששליח נעשה עד, כך אותו עד גם יכול להיות דיין, והוא מצטרף עם השנים ונמנה עמהם למנין שלשה דיינים שצריך לקיום הגט. **וּמַאן דְּאָמַר בִּפְנֵי שְׁלָשָׁה** – ורבי חנינא שאמר שצריך שלשה דיינים, **קָסָבַר** שאמנם **שָׁלִיחַ נַעֲשֶׂה עֵד וְאוּלָם אֵין עֵד נַעֲשֶׂה דַּיָּין**, וצריך עוד שלשה מלבדו כדי לקיים את הגט.

שואלת הגמרא, **וְהָא קָיְימָא לָן כִּדְרַבָּנָן דְּעֵד נַעֲשֶׂה דַּיָּין** – שבדיינים כמו קיום שטרות, שאינו אלא מדרבנן, עד נעשה דיין, ולמה כאן יש שיטה הסוברת שאין עד נעשה דיין בקיום הגט. הגמרא חוזרת בה, ולבולי עלמא עד נעשה דיין, **אֶלָּא הָכָא בְּהָא קָמִיפַּלְגִי, דְּמַר** – זה שאמר שצריך שלשה דיינים, **סָבַר כֵּיוָן דְּאִשָּׁה בְּשֵׁרָה לְהָבִיא אֶת הַגֵּט, זִמְנִין דְּמֵיְיתָא לֵיהּ אִיתְּתָא** – לפעמים קורה שאשה מביאה את הגט, **וְסָמְכֵי עָלָּהּ** – ויסמכו עליה שגם היא תמנה בין הדיינים, **וְהֵרֵי אשה פסולה לדון. וְאִידָךְ** – והאמורה החולק וסובר שצריך שנים, **לֹא חוּשׁ לְכַךְ מִפְּנֵי שֶׁאִשָּׁה מְיַדַּע יְדֵעֵי** – כולם יודעים שהיא לא כשירה לדון, **וְלֹא סָמְכֵי עָלָּהּ** – ולא יסמכו עליה והיא תתן את הגט לפני שלשה.

תָּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן שהשליח נותן את הגט בפני שנים, **הַמֵּבִיא גֵּט מִמְּדִינַת הַיָּם וְנָתְנוּ לָהּ, וְלֹא אָמַר לָהּ בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם, וְהָאִשָּׁה נִשֵּׂאת לְאַחַר, יוֹצִיא** אותה בעלה השני **וְהַוָּלָד** ממנו **מַמְזֵר, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵין הַוָּלָד מַמְזֵר. אֶלָּא כֵּיצַד יַעֲשֶׂה** – מה יעשה השליח קודם הנישואין כדי שתוכל להנשא, **יִמָּלְנוּ הַיְּמָנָה** – יקח ממנה בחזרה את גט, **וְיַחֲזוֹר וְיִתְּנֶנּוּ לָהּ בִּפְנֵי שְׁנַיִם, וְיֹאמַר בִּפְנֵי נִכְתַּב וּבִפְנֵי נֶחְתַּם**, אם כן יש מכאן ראיה שנותן לה בפני שנים כדברי רבי יוחנן. שואלת הגמרא, **וְרַבִּי מֵאִיר** שאומר שהולד ממזר, וכי **מִשּׁוּם דְּלֹא אָמַר בִּפְנֵי נִכְתַּב וּבִפְנֵי נֶחְתַּם יוֹצִיא וְהַוָּלָד מַמְזֵר**, הלא הגט כשר שנכתב ונחתם בפניו. עונה הגמרא, **אֵין** – כן, מפני **שֶׁרַבִּי מֵאִיר לְטַעֲמֵיהּ** – לשיטתו, **דְּאָמַר רַב הַמְנוּנָא מְשַׁמְּיהּ דְּעוּלָּא, אוֹמֵר הָיָה רַבִּי מֵאִיר, כָּל הַמְשַׁנֶּה** – כל הנודע אחרת **מִמַּטְבֵּעַ שֶׁטָּבְעוּ חֲכָמִים בְּגִיטִּין** – מסדר הדברים שחכמים קבעו בעניני גיטין, **יוֹצִיא וְהַוָּלָד מַמְזֵר**. וכיון שהשליח לא אמר בפני נכתב ובפני נחתם בשעת נתינת הגט, הרי הוא שינה ממטבע שטבעו חכמים, ולכן יוציא והולד ממזר.

הגמרא מביאה מחלוקת אמוראים, מה צריך השליח לראות בכתיבת הגט: מעשה באדם ששמו **בַּר חֵדְיָא שֶׁבָּעֵי לְאַתּוּיֵי גִּיטָּא** – שרצה להיות שליח להבאת הגט מעירו שבחוץ לארץ לארץ ישראל. **אָתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי אַחֵי** – בא לפני רבי אחי **דַּהֲוָה מְמוּנֶּה אֲנִיתֵי** – שהיה ממונה להורות הלכות בעניני גיטין וקידושין, **אָמַר לֵיהּ** רבי אחי לבר הדיא, **צָרִיךְ אַתָּה לֶעֱמוֹד עַל כָּל אוֹת וְאוֹת**, כלומר, לראות את כתיבת כל הגט. **אָתָא** – בא בר הדיא **לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי אַמִּי וְרַבִּי אַסִּי, אָמְרִי לֵיהּ** לבר הדיא, **לֹא צְרִיכְתָּ** – אינך צריך **לעמוד על כל אות ואות. וְכִי תֵּימָא** – ואם תאמר **אֲעֲבִיד לְחוּמְרָא** – אף על פי כן, אעמוד על כל אות ואות לחומרא, **נְמָצָא אַתָּה מוֹצִיא לָעַז עַל גִּיטֵּי הָרִאשׁוֹנִים**, ויאמרו שהם פסולים, מכיון שלא הקפידו על כך.

רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אֲיִיתֵי גִּיטָּא – הביא גט, **שְׁפַלְגָא אֵיכְתֵּב קָמֵיהּ** – מחצית הגט נכתבה בפניו, **וּפַלְגָא לֹא אֵיכְתֵּב קָמֵיהּ** – והמחצית השניה לא נכתבה בפניו. **אָתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר** לשאול אם הגט כשר, **אָמַר לֵיהּ** רבי אלעזר, **אֲפִילּוּ לֹא כָּתַב בּוֹ אֶלָּא שִׁיטָּה אַחַת לִשְׁמָהּ** – אפילו לא ראה השליח אלא כתיבת שורה אחת לשמה, **שׁוּב אֵינוֹ צָרִיךְ** לראות, כי בודאי גמרו לכתוב את כל הגט לשמה. **רַב אַשִׁי אָמַר**